

15.02.2017

Київський академічний університет: пілотний проект дослідницького університету нового типу

В Україні реалізується пілотний проект дослідницького університету нового типу – Київського академічного університету (КАУ) як державної наукової установи подвійного підпорядкування НАН України та МОН України ([Національна академія наук України](#)).

Створення цього університету триває в межах реформування діяльності НАН України, зокрема посилення інтеграції вітчизняної академічної науки з освітньою сферою, та є практичним кроком у напрямі реалізації права, наданого академії та її науковим установам (згідно з положеннями нової редакції Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»), – щодо підготовки магістрів і докторів філософії. Ключовою особливістю КАУ є тісне поєднання освітнього процесу із сучасними науковими дослідженнями. При університеті створюватимуться також науково-навчальні структури (кафедри та центри досліджень) за новітніми науковими напрямами. Далекосяжна мета цього процесу – забезпечити в нашій державі розвиток суспільства й економіки, що базуються на знаннях і, отже, потребують підготовки відповідних спеціалістів із високим рівнем кваліфікації та творчого потенціалу.

Нагадаємо, що рішення про створення КАУ НАН України та МОН України було ухвалене 25 березня 2016 р. – під час спільного засідання Президії академії і колегії міністерства (більше про це: <https://goo.gl/zevRyF>) й погоджене розпорядженням Кабінетом Міністрів України від 14 грудня 2016 р. (<https://goo.gl/sSpdVE>). На виконання розпорядження уряду нині здійснюються необхідні організаційні заходи щодо матеріально-технічного та кадрового забезпечення цієї державної наукової установи.

КАУ НАН України та МОН України створюється шляхом реорганізації Фізико-технічного навчально-наукового центру (ФТННЦ) НАН України, який встиг позитивно зарекомендувати себе завдяки плідній багаторічній роботі з підготовки висококваліфікованих фахівців для потреб академії та високотехнологічних галузей національної економіки. КАУ має стати справжнім дослідницьким університетом, навчальний процес у якому організовуватиметься із застосуванням так званої «системи фізтеху», що передбачає активне індивідуальне залучення студентів на ранніх стадіях їхнього навчання до науково-дослідної й інноваційної діяльності. Це, по-перше, гарантуватиме високу конкурентоспроможність випускників університету на ринку праці, наукових і освітніх послуг, по-друге, посилить роботу з високоякісної підготовки докторів філософії в НАН України і, по-третє, сприятиме інтеграції України у світовий науково-освітній простір (зокрема, у Європейський дослідницький простір).

Передбачається, що КАУ має адаптувати до українських умов систему дослідно орієнтованої підготовки фахівців вищої кваліфікації для наукових, наукомістких виробничих і освітніх установ, яка на даний час ефективно застосовується в низці освітніх центрів світового рівня – наприклад, у Каліфорнійському технологічному інституті й Масачусетському технологічному інституті, а згодом – і в Московському фізико-технічному інституті.

У новому університеті буде переформатовано підготовку бакалаврів, які здобуватимуть освіту в провідних вітчизняних вищих навчальних закладах (серед них – Київський національний університет імені Тараса Шевченка). Зокрема, передбачається, що співробітники кафедр і центрів КАУ будуть проводити, починаючи з молодших курсів, факультативні семінари, які включатимуть додаткові матеріали, що не входять до стандартних університетських програм, а також читати спецкурси і керувати дослідницькими проектами бакалаврів КАУ, які виконуватимуться в базових академічних інститутах.

Навчальну структуру ФТННЦ НАН України буде інтегровано в новостворений університет, і на базі останнього буде розширено систему підготовки докторів філософії в академії. Наукова складова навчального процесу в КАУ забезпечуватиметься провідними академічними установами – на базі яких функціонуватимуть спеціальні кафедри. Наразі штатний розпис в університеті формується з урахуванням того, що ефективне дослідницьке навчання за сучасними науковими напрямками потребує особливих навчальних методик та індивідуальної роботи зі студентами. З огляду на це, кількість слухачів у навчальних групах буде невеликою. Передбачається, що університет може стати пілотним проектом з відпрацювання принципів навантаження на професора-дослідника на базових кафедрах за методикою FTE (тобто методикою рівноцінного обрахування як викладацького, так і дослідницького навантаження професора), що застосовується в провідних європейських університетах.

Планується, що однією з важливих управлінських структур КАУ має стати Міжнародна наглядова рада, що складатиметься з провідних українських і зарубіжних учених. До її функцій належатимуть, серед іншого, регулярне оцінювання (із залученням незалежних іноземних експертів) якості освітньої та дослідницької підготовки студентів і аспірантів та її відповідності сучасним світовим тенденціям розвитку наукової освіти й напрямів наукових досліджень, а також організація і проведення відкритого конкурсу на заміщення вакансій професорів-дослідників КАУ.

При університеті функціонуватиме Центр наукової освіти, який об'єднає Українську заочну фізико-технічну школу при ФТННЦ НАН України та Науково-освітній центр Інституту теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова

НАН України, а також продовжуватиме вже налагоджену тісну співпрацю з Малою академією наук (МАН) України. Планується, що центр стане базою для створення й відпрацювання нових підходів і методик дослідно орієнтованої освіти та виконання обдарованими школярами навчально-дослідницьких проектів МАН України в базових академічних інститутах під керівництвом співробітників кафедр і наукових установ. При центрі діятиме Заочна фізико-математична школа (на основі використання навчальної web-платформи), що дасть змогу мотивованим школярам з регіонів нашої держави (в тому числі із сільської глибинки) отримати якісну базову освітню підготовку та долучитися до виконання науково-дослідницьких проектів, популяризуватиме серед них науку, здійснюватиме їхню доуніверситетську підготовку і в подальшому залучатиме до навчання й наукових досліджень у КАУ. Центр спільно з кафедрами та центрами досліджень КАУ проводитимуть позашкільну й позауніверситетську роботу з талановитою молоддю – організовуватимуть факультативне навчання школярів, бакалаврів і магістрів, літні та зимові школи для учнів, студентів і аспірантів.

Передбачається, що за рекомендацією Міжнародної наглядової ради при університеті спільно з інститутами академії створюватимуться центри досліджень, які уможливлуватимуть дослідницьке навчання й дослідно-інноваційну діяльність бакалаврів, магістрів і аспірантів. Наукові напрями цих центрів відповідатимуть сучасним тенденціям розвитку фундаментальної та прикладної науки. Фінансування центрів буде здійснюватиметься шляхом надання грантів Національної академії наук України або Національного фонду досліджень України, здобутих на конкурсній основі. Планується, що при цих дослідницьких центрах створюватимуться групи молодих учених, керівниками яких будуть молоді вчені, які пройшли навчання за кордоном за однією чи двома постдокторальними програмами. Ці групи виконуватимуть фундаментальні та прикладні наукові дослідження за сучасними напрямками у співпраці з провідними науковими центрами світу, а їх фінансування здійснюватиметься на грантовій основі за програмами Національного фонду досліджень України і зарубіжних фондів. Академія та міністерство сподіваються, що створення груп молодих учених на базі центрів досліджень КАУ може стати пілотним проектом започаткування системного розв'язання проблеми повернення молодих науковців до України – за аналогією з проголошеною Фондом Александра фон Гумбольдта (ФРН) системою сприяння циркуляції мізків, а не їх відпливу (Brain Circulation замість Brain Drain).

***

За словами виконувача обов'язків директора ФТННЦ НАН України члена-кореспондента НАН України О. Кордюка, цей університет було задумано як заклад, який, з одного боку, запозичуватиме найкращий зарубіжний досвід, а з іншого – адаптуватиме його до українських реалій – зі збереженням найкращих

національних надбань (ідеться насамперед про наукові традиції, наукові школи) і особливостей дослідницького процесу. Оскільки головним для будь-якої країни є людський ресурс, то на його пошук, відбір і належну підготовку й підтримку і буде спрямована діяльність КАУ. Крім того, вкрай важливо не тільки виховати нову наукову зміну, а й відкрити перед нею можливості здобути досвід за кордоном, створивши, водночас, належні умови для дослідників, які повертатимуться на Батьківщину. Більше про це можна дізнатися з інтерв'ю О. Кордюка програмі «Азбука реальності. Винаходи» радіостанції «Голос Києва» ([ПРОСЛУХАТИ АУДІОЗАПИС](#)).

Актуальну інформацію про КАУ НАН України та МОН України шукайте на його сайті: <http://kau.org.ua/> та сторінці в соціальній мережі Facebook: <https://www.facebook.com/academuniver>

Електронні листи до університету можна надсилати за адресами: info@kau.org.ua, kaftek.kau@gmail.com